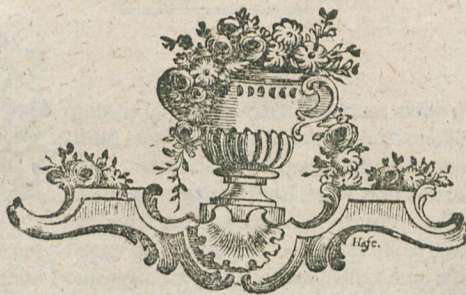

1781 26 3.9. 3

M. IOHANN CHRISTOPH KRAVSE
OBSERVATIONVM
HISTORICO - FEVDALIVM.

SPECIMEN I.

HALAE APVD I. I. CVRT, MDCC LXXXI.

M. JOHANN THEISTOPH ERASSE

OBSERVATIONUM

HISTORICO - FENALIIUM

SPECIMEN I

IMPAE AEND. J. M. GYRT. MDCCCLXXXI

INTROITUS.

§. I.

Argumenti, quod pertractandum nobis summus, tantum est in declarandis iuris publici, feudalis, et ecclesiastici germanici doctrinis momentum tantaque dignitas, ut post sumorum in hoc scientiarum genere virorum studia, consilium nostrum, denuo de eadem paulo vberius differendi, et, uti celeberrimi Francogalli fecerunt, ad cognoscendum rei publicae statum habitumque adplicandi, nec temeritatis accusari possit, si vel minus ex voto telam coeptam perrexamus. Iurisprudentiae feudali eiusmodi tractationem bene conuenire, ita clarum liquidumque est, ut vix vquam aliquis de eo dubitare sustinuerit; publici iuris prudentiam autem inde auxilia arcescere, ex eo iam patet, quod Imperii nostri Romano-Germanici caput et membra potiora nexu feudali inter se continentur, feudalis

dalis vero res ex beneficiaria prima cepit incrementa. Eadem est ratio iuris ecclesiastici, quo vitur Germania. Ex quo enim Franci aliique originis Germanicae populi in regnis a se in exteris regionibus, praesertim in Italia et Gallia, conditis beneficiario regimine vti coeperunt, ecclesiae romanae praesules praeuiderunt, si fieri posset, vt suae, quam in orbem Christianum sibi afferebant, auctoritati ex beneficiis robur adderent, fore, vt facili negotio omnem orbem Christianum suo imperio subicerent. Neglecta itaque antiqua status ecclesiastici ordinandi ratione beneficiarium modum amplexi sunt eique tandem hierarchiam ita superstruxerunt, vt vel hodie eadem fere eiusdem sit ratio et habitus, qui Imperii Romano-Germanici. De vtilitate huius igitur argumenti qui dubitet, credo fore neminem.

Neque ramen defore animo iam conspicio, qui nos post Homerum Iliada tentare dicant. Non ignoramus equidem, quantum, praeprimis Francogallici scriptores complures, *) inter Italos autem immortalis Muratorius, et inter Germanos plures etiam, in hoc argumento defudauerint; persuasi autem sumus, lectorem non minus cognitam habere maximam, quae fere inter omnes, qui huic argumento operam consecrarunt, obtinet, dissonantiam; cui tamen debemus egregia plura scripta; vt arroganter agere forsitan non videamur, pronunciando, nondum istud argumentum recte excultum fuisse, et deesse quasi fundamentum, quo doctrina de beneficiis rite inniti possit. Quoniam tamen operis suscepti hoc fuit consilium, vt exquiremus ipsa principia et notiones directrices, ad eas autem, quae de singulis disputantur, apte accommodaremus: non tam noua inauditaque producimus, quam ex ipsis horum summorum

*) Potiora nomina sunt Chantereau le Febure, Salvaing, Brussel, Bouquet, Mably, Montesquieu —

rum virorum scriptis ea desumimus, quae nostrum consilium adiuuare possunt, quae sane sunt plurima; et si vel minus sese lectori probauerit operis perfectio, nosmet ipsa hac voluntate sat excusatos putabimus.

Huc accedit, quod hodie in scholis Germaniae iuridicis et historicis sane non paucis, ex quo Ludewigii schola defecisse videtur, opiniones et doctrinae historicae, non minus a vero abhorrentes, quam ipsius Ludewigii figmenta, ita regnant, ut vix vllum cuiquam de hac re suboriatur dubium, omniaque prorsus peracta videantur. Quia tamen probe intelligimus, fieri posse, ut multa historiae et antiquitatis capita nouam lucem, praesertim in Germania, accipiant, si non tam in verba magistri iuraueris, quam ipsa antiquitatis monumenta euolueris; denuo hoc argumentum excutere constituimus, ea quidem ratione, ut praesertim Germanica instituta illustranda sumeremus, quae dicto saepius ab Italicis Gallicisque multum differunt: eam forsân ab causam, quod aliam horum regnorum et terrarum inuenirent Franci, Longobardi etc. formulam, ab ea, quam Germania partim retinuit, partim recepit, valde diuersam. Verum ob alias etiam causas Galliae et Italiae statum non in omnibus momentis ad nostrum argumentum referre licet. Dominabatur enim ibi legum contemptus, morum corruptio, hominum violentia, dum Germania locum relinqueret legum sanctitati, nec violenta consilia ita defaueirent, nec eum exitum haberent, ut morum legumque euerfionem accelerarent. Moderatiores semper fuisse Germanorum proceres, forsân quod capaciores essent Germanorum reges. Negligi tamen prorsus nec debet nec potest Galliae et Italiae status, propterea quod inde sequior aetas instituta depromsit, quae hodie sequimur, et quod clarissimi viri multum operae in eruendis iurium suorum originibus adhibuerunt.

§. II.

Constitutum nobis est, omnem huius rei beneficiariae ambitum, quantus quantus est, complecti et describere. Campus autem, qui hoc pacto nobis aperitur, tantus est, ut vno cursu circumuehi a nobis nequeat, qui et temporis breuitate et subsidiorum tenuitate circumscribimur. Diffusius itaque argumentum in partes secabimus eam rationem in tractando argumento sequuturi, ut in hoc specimine primo generatim quaedam moneamus, quae de notione beneficiorum nobis monenda videntur, iisque et tabulam breuem notulis illustratam, quae beneficiariae rei ambitum ob oculos sistat, adinngamus.

C A P. I.

Definitio beneficiorum.

§. III.

Multis sane difficultatibus premitur hoc argumentum. Praesertim illis sese obiciunt, qui magnorum virorum, qui de Beneficiis iam scripserunt, vestigiis inhaerendum sibi esse putant. Oriuntur autem non tam ex ipsa rei natura et indole, quam exinde, quod primo loco ab hodiernis nostris moribus rantopere abhorreat institutum beneficium, paucisque datum sit, ut animum mentemque in illa tempora, quae beneficiis gaudebant, transferre, saeculumque, quo iam viuitur, relinquere valeant; deinde quod, quum plerumque aduersarios sibi sumferint oppugnandos deprimendosque, qui hoc argumentum pertractarunt, inde confusio orta sit feruori disputandi debita et veritati profecto non proficua. Huc accedit summa incuria illorum, quibus olim conscribendorum monumentorum cura fuit aut mandata aut relicta, et vsus latini sermonis, si latinus dicendus

dicendus sit, quo utebantur, nec potius barbarus aut barbaro-
 latinus, cui interpretando dilucidandoque nondum pares fuere
 viri doctissimi, propterea, quod quo indoctior quis esset, eo
 maius a recepta loquendi consuetudine faciebat diuortium sibi-
 que vni quasi suum Hermeneuram requirit *). Praecipua au-
 tem exinde orta est difficultas, quod plures voces multiplicem
 sensum habentes et promiscue obuias, vt beneficii, vasalli, fidelis
 &c. non rite distinguerent, sibi que, dum maxime consuetis in-
 haerent, imponi paterentur; dein quod semper per partes
 eundem sibi censerent, nec omnia in vnum quasi locum
 vbi lectoris animo oculoque essent exposita, redigerent. Hinc
 factum, vt quidquid de comitibus, beneficiis, iudicibus, fidelibus
 &c. inuenirent, omnibus illorum speciebus conuenire arbi-
 trarentur, quamuis summa inter illa discrepantia eos docere
 potuisset, bene distinguendam esse vnam ab altera speciem, et
 in quo differant, explicandum. Sic e. g. iudices erant in Gal-
 lia, qui canum alendorum officio etiam fungebantur **), erant
 beneficiarii, qui vapulabant, vt alia taceam, quae in Capitular.
 reg. Franc. reliquisque legibus passim occurrunt. Nisi rite
 distinguamus ordines classesque rerum constituamus, vt
 vniquam rite explicetur nobilissima haec scientia, vix fu-
 turum est.

§. IV.

Quicumque haftenus de beneficiis scripserunt, iusto arctio-
 ribus limitibus sese incluserunt, vnde factum est, vt lucem non
 accipe-

*) Deplorant ista praesertim nobilissimi scriptores Gallici Montesquieu
 Bouquet, Mably &c. licet ipsi sibi ab eo vitio non satis cauerint. Et
 quis sibi prorsus caueat! Coniunctis demum studiis integritati restitui
 haec possunt.

**) Capit. Caroli M. de villis c. 58.

acciperet argumentum, quam pro eruditionis et subsidiorum copia dare multi potuissent. A definitione beneficiorum progressuri, definitionem dederunt, aut nullam, aut minus commodam reique explicandae non satis aptatam. Omittis nugis eas dabimus, quas inter eruditos Germanos plausu exceptas esse intelleximus. Beneficium itaque subiective sumtum *in genere* illis est *ius utendi fruendi praedio ad determinatum tempus concessum*; asseruntque iure beneficiario et usufructuario possidere veteribus eadem fuisse. In *strictiori* autem significato volunt, beneficium esse *ius utendi fruendi praedio pro officio concessum* *) Quid obiective sumtum in utroque significato ipsis sonet, per se iam patet.

§. V.

Nobis haec aliter sese habere videntur. Nam

1) quoad definitionem beneficii in sensu latiori accepti negamus, eandem eius esse rationem, quae usufructus germanici, hac sola admissa differentia, quod usufructus non sit concessus ad tempus determinatum absque dominio pleno.

2) quoad definitionem beneficii in sensu strictiori accepti monemus, non solum existare posse hodiernum praedia pro officio aliquo concessa, ubi vix quisquam beneficium inuenerit; sed etiam

3) producemus beneficiorum exempla, quae hac definitione non comprehenduntur;

vt

*) Vid. Perill. G. L. Boehmer in Obseruat Feud. II. §. 2. pag. 70. seq. ibique allegat. Bouquet droit publ. de France T. I. p. 115. Mably Bemerkungen über die Geschichte von Frankreich. (Leipz. 1768.) p. 322. Boulainvilliers hist de l'anc govern. p. 294. Montesquieu Esprit. des Loix &c. alias dederunt beneficiorum definitiones, quas iam non est animus attingere.

vt adeo, si ista vera sint, eo ipso demonstratum iri nobis persuadeamus, ex vna parte hanc definitionem plures, ex altera pauciores res comprehendere, quam quot ambitus rei beneficiariae admittit.

§. VI.

Vsufuctus non eandem rationem esse ac beneficiorum, licet non negemus, vsufuctum beneficii obiectum esse posse, immo sine vsufuctuario iure illud beneficiorum genus cogitari non posse, quorum obiectum sunt praedia, aut tale quid, quod vsufuctum recipiat, infra patebit, vbi veram beneficii naturam et indolem explicauerimus. Deest nempe definitioni prolatae id, quod summam rei concernit, indiciumque, cuius ope ab aliis rebus, quarum quaedam est similitudo et affinitas, discernatur beneficium. Proferre autem exempla praediorum pro officio hodie concessorum, facile est, quum in ecclesia nostra Euangelica verbi diuini ministri eiusmodi praedia habeant, pro officio, iis vtantur fruuntur; neque tamen quisquam eorum dixerit, sibi haec iure beneficiario competere. Et longe exstantiora fingi, immo perfici posse, quis negauerit? Quid enim si princeps consiliario rerum cameralium, status administro &c. loco pensionis in pecunia numerata soluendae, praedium addiderit iure vtendi fruendi possidendum, num beneficium diceret? Existare autem vera beneficia, quibus hanc suam naturam eriperet definitio ista, infra videbimus.

§. VII.

Circumspicienda itaque sunt alia indicia, ex quibus vera beneficiorum indoles intelligi possit, et beneficia ipsa ab aliis rebus distingui ac secerni valeant. Quae quidem, si recterem
 B perci-

percipio, ita comparata esse debent, vt quae omnibus et fingulis speciebus sunt communia, complectantur, ea autem, quae vni alteriue speciei tantum conueniunt, secludantur. Nam hac demum via litera aliqua animorum contentione agitatam componi posse, aut nulla, sperandum est. Iam vero circumspicienti duo sese offerunt. Alterum est determinatio iuris ipsius, quo quis beneficium habet, aut si maius, modus habendi beneficium, alterum modus accipiendi. Et si contigerit, vt vtrumque *hocce in beneficiis* locum habere lectorem doceamus, nec dubitamus, fore, vt lectori iudicium nostrum probemus. Ac primum quidem, quod, quantum scimus, haecenus omnino praetermissum neglectumque fuit, atque vnde plurimum discordiae originem traxit, quotiescunque doctrinae erant transferendae ad alias eruditionis partes, est ea iuris determinatio et natura, quo quis habet beneficium. Notissimum est iura, quae hic cogitari possunt, esse aut *propria*, aut *administratoria*. Quae quid sibi velint, explicuit laude mea maior ICtus perill. *Nettelblatt* *). Ius vero proprium est vel patrimoniale vel non, quod vtrumque non minus eleganter declarauit vir consultissimus. Beneficia autem *iure proprio* pertinuisse ad eos, qui ea habebant nemini quidem adhuc in mentem venit asserere, inde tamen nemo argumentum petierit, rem aliter sese habuisse, quae iustis argumentis adstrui potest. Quia vero haec assertio ad summam tractationis nostrae pertinet, eandem firmabimus. Ac primo quidem lectores, assertiue nostri aduersarios omnes ac singulos, prouocatos volumus, vt vnicum nobis afferant exemplum beneficii, quod possessor (vti hac voce liceat!) iure administratorio habuerit; aut si hoc fieri nequeat, producant argumenta, ex quibus illud euinci queat. Tuti ista expectabimus, neque stabilitati sententiae nostrae

*) in syst. iurisprud. natural. edit. recentiss. §. 192. in fine et §. 202.

strae quidquam diffidimus; quippe qui analogiam sequimur, quae in beneficiis hodiernis feudisque omnibus per omnia saecula obtinuit.

Ius proprium itaque omnium primum est, quod in definitione beneficii attendatur, quum hodie omnia fere negotia *iure administratorio* ac delegato adimpleantur, et facillime fieri possit, ut errores, hoc neglecto, exoriantur.

§. VIII.

Alterum sibi locum vindicat modus accipiendi beneficium, qui est *inuestitura*. De etymologica vocis huius ratione non sumus anxii, eadem iis relicta, quos haec studia, ex nostra mente quidem non inhonorifica, iuuant. Naturam autem inuestiturae nosse, eo maius operae erit pretium, quo impeditior nobis videretur. Generatim, et absque respectu ad mores antiquos sumpta, est *solemnis siue symbolica traditio* (collatio) iuris alicuius determinati. Sed si antiquitatis rationem habeamus, opus est distinctione aliqua. Si enim hoc ius tale sit, ut dominium rei corporalis plenum complectatur, dicitur actus ille *solemnis Vestitura* *), si non tale, *inuestitura in sensu stricto*, si tale, ut solum exercitium ex iure proprio, non patrimoniali, *inuestitura in sensu maxime proprio et strictissimo* adest **).

B 2 §. IX.

*) locus princeps ex Cap. Reg. Francor. p. 838. n. 6. ap. Georgisch et plures alii, apud Baluz. Tom. II. p. 1508.

**) Ista tamen testimoniis firmari non possunt; mihi ex analogia et promiscuo usu vocum: *collatio, inuestitura, concessio in beneficium, conferre in beneficium, conferre, beneficio dare, inuestire* — fluere videntur. Nec tamen cum ullo contendam, cui sese hoc assertum non probauerit. Nam et *Arnoldus Lubec*, II, 13. usurpavit *vestituram* pro inuestitura. Caeterum vide sis *Schitherum* in Comm. ad ius feudal. Cap. IV. p. 143. et *Pfessinger*. Vitriar. illustr. T. I. p. 1379. &c.

Quo facilius ea, quae de iure proprio et inuestitura in medium protulimus, intelligantur, animaduertimus:

1). Germanos nec prius, nec quos media aetas vidit, ante saeculum XII. notitiam vsusque officiorum munerumque publicorum, qualia hodie habemus, et quae *administratio* nomine geruntur, habuisse, immo omnibus negotiis, quaecunque vniquam obuenerent, quorumque cura esset perpetua, aut honoribus, officiis, ministeriisque aut seruitis prospexisse; ad ea autem obeunda, quae tempore aliove modo circumscriberentur, delegatione temporaria *) vsos fuisse. Et tria priora quidem rationem beneficiorum habebant, quartum autem ei, qui seruitutis inter Germanos veram indolem nouerit, notissimum est. Tantum abest, vt hanc nostram, quae negando profertur, sententiam operosius firmare laboremus, vt potius contendamus, ne vnum quidem exemplum in contrariam partem proferri posse.***) Si itaque officia hodierna (*Nemter im jetzigen Verstande*) prorsus ignota fuerunt maioribus nostris, quid? quod si vel serui Germanorum *iure proprio*, quae ex nexu seruili sibi habebant, habuerunt: primo loco aut concedendum est, nulla munia obeunda obuuisse, aut declarandus modus, quem in iis tribuendis obeundisque sequuti sint. Iam vero audio, qui obiciant, vocem ipsam *Ant* esse tamen domesticam, antiquam et vel Caesaris aeuo iam cogni-

*) Tacitus de M. G. Cap. 12. iam habet: et primis Francorum temporibus vel in Ducum, Comitum etc. potestate conferenda ita fuisse videtur. Et ista rei feudalis prima elementa vbiuis terrarum inuenire licet. Hungariae et Poloniae regna plurimum retinuerunt.

***) Multum operae perdidit *Bouquet* (*Droit publique, de France T. 1. p. 92* seqq.) dum arguere conatur, quod negamus. Prouocamus ad eius argumenta.

cognitam *), quibus, respondeo, me nec negare hoc, quod quidem verissimum est, neque tamen largiri posse, eam eiusdem et olim fuisse significationem, quae hodie obtinere creditur. **) Ecquid igitur sibi voluerunt, qui de Amt, aut latine de officio, honore et dignitate, ministerio etc. loquuti sunt? Mirifice variant fluctuantque monumenta prisca, in eo tamen conspirant, quod officium generatim dicant omnem complexum iurium et obligationum, quae alicui respectu speciali competunt. Iam vero distingui potest inter homines liberos et non liberos. Illorum officium erat longe diuersum, ab horum officio, quod proprie Seruitium dici debet. Liber autem homo, quidquid sic accipiebat, habebat per inuestituram et iure proprio, et pro vario respectu modo officium, modo honor et dignitas, praefectura etc. dicebatur. In quantum enim, qui sustinebat, obligabatur ad praestationes determinatas, erat officium; in quantum autem facultate exercendorum iurium gaudebat, gerebat honorem, gaudebat dignitate, et ex hac dignitate specialius nomen (Amt-namen) assequebatur. Eadem ratio erat ministerii ***) aeuo remotiori; sequiori autem non raro, et doctrinae rite adornandae gratia hunc morem sequimur, officium et ministerium a se invicem distinguebantur ita, vt illud nexum inuolueret, cuius tollendi saluum erat data occasione arbitrium, hoc autem talem, vbi ista facultas recedendi vario modo erat restricta. Vnde etiam factum est, vt saepius dicto, qui ministerium obirent, serui dice-

B 3

*) de B. G. Lib. 6. c. 15. coll. L. 3. c. 22. et Tacit. de M. G. c. 13.

**) Quis enim audeat ex imperatorio officio (Kaiserliches Amt) concludere, quod Imperator iure administratorio habeat potestatem suam?

***) quae Bouquet c. I. alique de ministris republicae disputant, huc pertinent. Et tota ministerialitatis ratio inde cognosci potest. Caeterum illud speciale dignitatis et officii nomen fecit, vt nexum beneficiarium non agnouerint plures eruditi. Vide sis infra plura.

cerentur et ministerium aliquo modo seruituti aequipararetur. Qui minus accurate et cum imperita incuriosaque plebecula loquantur, officium, ministerium, seruitium promiscue vsurpant.

Qui eiusmodi nexu adstricti erant, dicebantur officiales, ministeriales, interdum etiam serui, & generatim accensebantur fidelibus, vassis siue vassallis. Via perueniendi ad istiusmodi officia et dignitates, erat *commendatio* et datio in vassaticum, quae a nexu beneficiario, vt in continuatione huius opusculi docebimus, differebant, vti etiam omnis fidelitas non erat feudalis. Quamuis autem ista mihi tam clara videantur, vt nulla probatione ad eos egeant, qui monumenta medii aevi cognita habent; infra tamen non a vero abhorreere demonstrabimus.

§. X.

Vt autem hac ratione rem suam publicam priuatamque componerent, inde factum est, quod carerent pecunia numerata eiusque vsu publico, aut omni regimine vniuersali, aut principe, qui non tam reipublicae caput, quam dominus esset, et in capitibus aliunde liberis dominationem suam exereret, et, quae summa rei est, quod institutum beneficium aut tenuia eius elementa et initia aliunde iam nossent, et progressu temporis, ingruente casu dataque occasione, necessitatibus accommodarent. Id quod praepriis eo tempore fieri debuit, quo sese iure familiarum regebant, non iure reipublicae, neque iam in aliquod corpus remque publicam coaluerant. Vti Germania olim milite hodierno mercenario perpetuo caruit, ita etiam officiorum hodiernorum commodis, quae iuris peregrini vsui aliisque causis, inde a Saec. XII. post Christum natum id operantibus, debentur. *)

§. XI.

*) Si Feudorum libris fides haberi posset in historicis argumentis, progressus rei beneficiariae hi fuissent, quod primum ad beneplacitum, deinde annua-

§. XI.

2) quoniam illo tempore, vbi Germani ex statu familiarum primo ad habitum foederatarum inter se gentium, deinde ciuitatis et reipublicae iustae transitum fecerant, et res illa publica perpetuo et stabili modo administranda erat, litteris et scribendi arte prorsus carebant, sub dio et in conspectu omnium, vt etiam apud omnes gentes in eo statu constitutos, quaeuis negotia non solum peragebantur, sed omnis etiam eorum *iurisprudentia* erat *symbolica*, ita vt nullum occurrat negotium, cuius memoria esset per aliquod tempus seruanda, aut quod statum hominum afficeret, cui non fuerit suum symbolum. Vnde operae pretium est indagare istorum rationem; et certe instar documentorum nobis sunt symbola illa, naturamque negotiorum vt hodie ex litteris aestimamus et diiudicamus, ita illa tempestate ex adhibitis symbolis diiudicare licet. Procedente tempore, quum artem scribendi et didicissent et adhiberent, clerici saltim, nihilofecius symbolicae iurisprudentiae suus honor mansit, immo in pluribus negotiis hodieque perdurat.

§. XII.

Iam vero, si certum firmumque sit, Germanis nec cognita fuisse nostra officia, modum vero transferendi iuris alicuius
in

annuatim, tandem ad vitae tempus denique iure hereditario darentur beneficia (Feud. II, 52.) Ex hac lege, quae provocat ad statuta antiquiora, hodie quidem incognita, sua hausisse videtur *Giannone in der bürgerlichen Geschichte von Napoli Th. 1. S. 415.* Longobardi sane, quum occuparent Italiam, nondum vtebantur regimine status ordinario, sed foedere aliquo publico, priuatim aurem alio nexu continebantur, et procul dubio, ad morem veterum Germanorum in comitiis suis deputabant, qui intra redderent etc. Progressu temporis hoc cessit regibus, vt adeo concipi possit animo, quo pacto illud, quod narrat lex ista, conigerit Ultra Italiam tamen nolim extendi.

in alium recipiendaeque obligationis fuisse symbolicum et solem-
nem, istam porro pro iuris, quod quis assequebatur, diuersi-
tate diuersum fuisse, ita vt in translatione domini pleni rerum
corporalium esset *vestitura* non talem generatim *inuestitura*:
vtriusque rei rationem in definiendo beneficio habendam esse,
liquido apparet. Hac enim constituitur nota, qua beneficium
a complexu iurium ex ipso dominio rei oriundorum distinguitur;
illa vt ne nostri saeculi mores transferamus, naturam instituti ac-
curatius intelligamus, et ab aliis cognatis negotiis distinguiamus,
efficit. Regula inde nascitur: *ubi beneficium, ibi ius proprium*
non patrimoniale *et inuestitura*, et vice versa, *ubi ius proprium*
et inuestitura ibi beneficium. Fuerunt, qui etiam *fidelitatem* in-
fuisse beneficiis crederent, quibus tamen assensum praebere ne-
quimus, si de omnibus dicitur. Quod enim vni beneficiorum
generi conuenit, non statim omnibus tribui debet; adstrui-
que potest, existisse beneficia, quae *fidelitatem* requirebant,
nec tamen defuisse, quibus illa deesse, salua beneficii natura,
poterat.

§. XIII.

Si nulla administratio ex mente et norma recentiorum tem-
porum existit, omnibusque negotiis, quae seruilem curam non
admittebant, beneficiis prospectum fuit; omnino maxima eorum
esse debuit multitudo ambitusque rei beneficiariae amplissimus.
Separatis enim omnibus illis, quae ministerio seruorum adimple-
bantur, et quae in casibus specialibus pro tempore et enata oc-
casionem ex speciali mandato fiebant, omnes honores, dignitates,
omnia officia et munera publica, siue a rege siue ab alio profi-
ciscunda, siue saecularia, siue ecclesiastica, quid? quod multa ne-
gotia, quae hodie alio modo peraguntur, vt locatio conductio &c.
quodammodo, omnis res iudicaria, militaris, aulica, praefe-
ctori-

Etioralis beneficia olim esse potuerunt et fuerunt, si rem, non verba solum attendamus. In tanta eorum copia igitur fieri non potuit, quin plures orirentur significatus; et sane, qui de iis sequiori aeuo aliquid litteris siue publico siue priuato nomine mandarunt, eo ipso, quod peregrino sermone vterentur, non solum locum multiplicandis hisce, sed etiam, dum insequens aetas ex suis moribus iudicaret, erroribus fecerunt. Necessarium autem nobis videtur, euitandae confusionis et logomachiae, et rite adornandae doctrinae gratia, certas quatuor classes constituere, quarum quaelibet a reliquis accurate distingui debet et potest. Beneficii appellatione vti non dubitamus, quamuis nos non fugiat, eam de prima classe vix vniquam in vsu fuisse.

Beneficium itaque 1) in sensu *latissimo* est omne id, quod iure proprio, non patrimoniali per inuestituram habetur.

2) *late* sumtum est, quidquid iure proprio, non patrimoniali per inuestituram *sub lege speciali certa* habetur;

3). stricte et *maxime* proprie sumitur pro omni eo, quod iure proprio, non patrimoniali per inuestituram *sub lege fidelitatis (mutuae)* habetur.

4). Stricissime pro *re corporali* (amant alii: *pro praedio*) alicui iure proprio non patrimoniali et sub conditione certa concessa.

Iam antequam de singulis generibus videamus, in limine tractationis quaedam adhuc monenda ducimus. Nos sub beneficiario systemate etiam aliquo modo rem vassallicam comprehendere, patet; eoque consilio hoc fecimus, vt primo loco superius illud genus, sub quo omnia inferiora continentur, definiamus, deinde tamen lucidius demonstremus differentiam, quae inter vassallagium nexumque beneficiarium generatim acceptum intercedit. Prorsus enim diuersa nec superiori aliquo genere comprehensa vtraque vt statueremus, vel ideo a nobis impetrare non

potuimus, quod et vafallagio beneficii nomen inditum fuiffe certiffimum eft, et exinde quod fpecialius nomen vafalli forfan eminuerit non fequitur, ut nexus vafalli cum domino alius femper fit ac beneficiarius in genere fumtus. Hac demum pacto multum abfore fperamus, vt perill. Boehmerus contra fe haec difputata effe opinetur, quae potius eo tendunt, vt quae vir magnus protulit, bene inter fe cohaereant. Vno verbo: nobis, vt vsum loquendi Germanorum vulgarem eumque antiquiffimum fequermur, neceffarium vifum fuit. Quem vero fugit, originariam antiquiffimamque vocem *Lehen* longe fufius patere *feudo*, neque excogitari poffe beneficii fpeciem vllam, cui non conueniat noftrum *Lehen*. Antiquiffimum diximus loquendi vsum. Et vere ita fele res habet. Quamuis enim nec in fcriptoribus nec in monumentis, latine quippe exaratis, primis temporibus occurrat, neque tamen antiquiffimis fontibus deftruimur, fermone ipfo nempe, vnde adftrui potefl. Anglo-Saxones illud iam Saec-VIII. habuiffe, me olim legere memini. Neque tamen iam ad manus funt libri, vnde firmare poffim afectionem meam *). Quod fi vero Anglo-Saxonibus nota fuit vox: *Lehen*, vt ante Saxonum emigrationem, Germanis ipsis nota et in vfu fuerit, neceffe eft. Feudum e contrario, vt rem nouam, aliunde aduectam, ignorat lingua Germanica, neque vmquam adfumfit. Contrariam fententiam refutare, huius non eft loci.

§. XIV.

Ac *primum* quidem apparet in noftra definitione eo omnia redire, vt primo quid per ius proprium et inueftituram intelligatur,

*) in *Sommeri* Gloffar, a Benfonio edit, exflat. vox *drinklehn*, quae *redhibitiobonus* vertitur. Ni valde fallor in Wilkinfi Coll, legg. Anglo-Sax. eius fit mentio et ex Gloffis Monf. in *Schiltzeri* thefaur f. h. v.

gatur, perspicimus, deinde quod hic locum habuerint, declaremus, tandem, quod omnis res, non solum praedium aliquod beneficii materia esse possit. Illius antea iam facta expositio, nec est, quod quidquam hoc loco addamus. Largimur quidem quoad secundum momentum (quo enim pacto rei sibi notissimae, et contrario prorsus inaudito, mentionem iniicerent,) veteres iuris proprii expressam non fecisse mentionem; vti etiam ambabus largimur, primis Merouingorum temporibus existisse beneficia, ad beneplacitum concedentis reuocabilia *), adeoque ad determinatum tempus concessa. Haec enim causae arcem non tangunt. Si enim concedimus, *omnia* beneficia, vbi contrarium non erat pacto determinatum, fuisse reuocabilia, nec ius proprium nec inuestitura inde afficiuntur, suamue naturam exuunt. Quin consultius videtur ponere, ita fuisse, processu temporis autem vtrunque et vario modo immutari coepisse. (vid §. 10. not. *) Vti in quibusdam beneficiis, procedente tempore libertas recedendi a nexu beneficiario erepta fuit beneficiariis, ita beneferuata esse potuit domino etiam ex sua parte. Facilius tamen carere poterat beneficiarius beneficiis, quam dominus beneficiario. Vnde sequiori aevo vix inueneris exemplum, vbi dominus vassallo — liceat hac voce iam vti — pro lubitu ademerit beneficium, quum e contrario vassallis in regula liberum fuerit arbitrium, recedendi ex hoc nexu **). Quibus ex causis hoc factum sit, ad causam nostram, hoc certe loco, non pertinet.

In feudis omnibus et beneficiis ecclesiasticis obtinere hodie ius proprium, nemo negat. Iam vero, quum ex beneficiario systemate ortum sit feudale, neque vlla vniquam exstiterit memoria, aliquando hoc nouum accessisse: inde jam fluit, ab origine

C 2

*) Feudor. II. §2. Contrarium tuentur plures

**) Demonstrant hoc leges in contrarium latae Cap. 813. art. 16.

gine omnibus beneficiis inesse ius proprium. Tacemus de usufructu Germanico, quem iure administratorio olim nismum fuisse, nullus adfirmaverit. Longe lucidius apparet ius illud proprium, si oculos in ea tempora conuertimus, ubi beneficia non amplius fuere reuocabilia *). Nisi enim illic iusta causa adesset, ab quam quis beneficiis erat priuandus, iure illud in potestate sua, vel inuito domino retinuit: absque res, si administratorio iure habuisset beneficiarius.

Inuestituram autem obtinuisse, difficilium probatu videtur, quod ne vno quidem loco in legibus populorum germanicorum, quid quod ne in ipsis quidem regum Francorum Capitularibus occurrit. Vestiturae autem mentionem supra ex Capitularibus fecimus, unde ad inuestituram concludere licet.

Reuspire quidem in Capitularibus et Visigothorum legibus occurrit, ad nostram tamen causam non pertinet. *Leuseuwerpire* et *werpire*, *festucare* aliaque nomina ibidem offenduntur de quibus ad Glossaria lectorem ablegamus. Inuestiturae vocem ignorat aeuum Caroli M. et qui ei tribuunt scriptores, ex illo aeuo sunt, ubi inuestiturae vox iam usitata fuit **). Germanica esse videtur.

Tertium, quod argui debet, facillimum est. Quum enim non solum mansi singuli aliaeque res corporales serui etc. occurrant beneficio dati, praedia non sola fuisse beneficiorum materiam appare. Quod si vero, quod infra videbimus vel honores dignitatesque beneficio cesserint, nulla reliqua erit dubitatio.

§. XV.

Essentiam itaque beneficii in genere constituit res aliqua, ius proprium in ea et inuestitura. Quod praedium concedatur,

*) arg. Capitul. II, a. §12. art. V. et §77. art. 3. et Lib. III, 69. Montesqu. c. 1. 30, 16.
 **) Male haec sententia Baronii habuit *Fr. Pithoeum* (Baluz. Capitul. T. II, p. 746) nec tamen meliora affert. *Brissonio* teste Romanis fuit in usu, adde *Pfessing. Vitr. illustr. c. 1.*

naturale tantum est, accidentale autem omne id, quod contrahentibus definire placuerit. Quae in beneficiis in genere sumtis naturalia et accidentalia sunt, eo faciunt, ut varias sub genere contentas species inuicem a se distinguere possimus. Sequuturi sumus hanc viam, quam ante quam ingrediamur exempla poscimus beneficiorum in genere sumtorum. En maxime illustre — quod utrum huc referrem, diu multumque cogitavi, non solum veritus, ne eos, qui me non doctrinae declarandae gratia genus quoddam superius mihi constituere, sed quasi maiestati illudere velle putent, offendam — *dignitatem potestatemque regiam* *) Haec conferebatur, olim non per electionem, quod praeprius a Ludouici Bauari tempore obtinuit, sed per inaugurationem et *inuestituram* adhibitis symbolis (regalibus insignibus atque ornamentis,) per archiofficiales regni, qui vniuersi populi, penes quem originarie resedit illa potestas, vices gerebant. Haec habebatur exercebaturque iure proprio nec tamen patrimoniali, ut notissimum est. Quoniam autem speciale nomen regis aederat, et regiae potestatis complexus sub nomine *des Königlischen Amtes* **) indigitabatur, de beneficio sermo esse non potuit, nisi binis vicibus, vbi impudentia cleri, cui nihil tam sanctum vquam fuit, quod non sibi arrogaret, Hadriani nempe romani

C 3

pon-

*) Carolus Caluus in Capit suis audiendus, qui multa verba facit de *ministerio* sibi commisso, cuius cooperatores sint Episcopi etc. vid. Capit. Reg. Franc. Baluz. T. II, p. 210. seqq.

**) de hoc officio imperatorio (*Kaiserliche Amt*) loquuntur omnes fere Germaniae leges vniuersales, praeprius fundamentales. Et sunt reliquiae antiqui moris loquendi, ut etiam in den *Erz: Nemtern d. R. R. Mirum*, nemini historicorum nostrorum, qui *Duces Comitesque* olim regum officiales i. e. *Beamte*, *Staatbediente* fuisse volunt, in mentem venisse, ex hac voce imperatoris potestatem etiam in administrationem exiguitatem deprimere.

pontificis *), 'et eorum, qui Henrico quarto **) Imperatori insignia violenter et nefarie detraxerunt, hoc sibi sumfit. Alterum non minus illustre esse poterit, dignitas papalis, de quo tamen cum nemine contendam. Hinc reges Francorum orientalium, vt hodie Imperator Romanorum Augustissimus, non habebant potestatem regiam in proprietate, iure tamen proprio ad exercitium potestatis huius vtentur, quod demum mediante inuestitura, quae et inauguratio dici amat, consequentur. Vti ex hac vera indoles archiofficio, certe maius quid in recessu habentium, quam quod auenae aceruum inquitent etc. et insignium regalium momentum, ita praesertim genuina indoles iurium Imperatori competentium intelligitur. Sed repetitum volo, me hac loco rem ipsam, non appellationem attendere, et, quae disputata sunt, eo spectare, vt genus quoddam superius constituatur, ad quod inferiora disponi possint!

§. XV.

Accedimus ad *secundum* significatum, quo iam propius ad hodiernam feudorum rationem accedit res beneficiaria. Ad est hoc loco aequae ius proprium non patrimoniale ac inuestitura; accedit autem tanquam differentia specifica, *certa specialisque lex* inter eas inita, qui hoc nexu contineri inuicem amant. Ex arbitrio contrahentium vero pendebat, quam sibi quisque legem dicere veller. Oritur exinde pactum beneficii dandi accipiendique, quod quidem multiplex esse potest, prout liberit contra-

*) Radewic. de gest. Frid. I. Cap. 9. 10. 22.

**) *Helmold Chron. Slav. Lib. Cap. 32.* — quem meritum *inuestiuimus*, „immeritum quare non *diuestiuimus* — (sunt verba Moguntini ad focios Coloniensem et Wormatiensem) paullo ante: fac nobis reddi coronam — et caetera ad inuestituram Imperialem pertinentia.

contrahentibus, nec regulam vllam admittit, ad quam diiudicetur, praeter hanc, quam sibi in quouis casu dixerint. Neque generatim beneficii naturam vlllo modo afficit, quod isto pacto constituitur, modo ea, quae priori loco asseruimus, salua sint, illaefaque maneant, ius proprium non patrimoniale et inuestitura. Sic lex saepius fuit, vt beneficiarius de fundo inbeneficiato annuam soluat pensionem, canonem exhibeat, operas praester manuaras, certum pecoris, frugum, lini et lanificii modum sibi imperari patiatur*). Dominus contra saepius praeter alia iuri recedendi ab hoc nexu renunciavit, hereditario iure possidendum dedit, facultatem de eo mortis causa disponendi fecit, vt alia taceam, quae in vtramque partem ex monumentis produci possunt antiquis.

§. XVII.

Complectitur haec beneficiorum classis omnia fere negotia, quibus olim Germani inter se quum omnes, tum praefertim nobiles et ingenui, quid? quod serui ipsi vtebantur. Pro varia eorum natura et indole variabant appellationes, praestariae, precariae, beneficia &c. de quibus multa proferre taedet, quum sint notissima. Omnia illa ab antiquissimis inde temporibus Germani *Lehen* dixerunt, et recentiori demum aevo contigit, vt haec vox ad exprimendum *ro: feudum*, seclusis aliis negotiis, ab eruditis, qui feudalem doctrinam explicuerunt, adhiberetur: quod quo iure factum sit, aliorum iudicio relictum esto. Certe hodienum ista vox *Lehen* eundem habet ambitum, quem iam (§. XIII.) descripsi, et vel in iis negotiis reman-

*) Largam messem exhibet *Bouquet* c. 1. pag. 92.

remanſit, vbi hodie plena proprietates et ius proprium patrimoniale, mutata rerum facie, obtinent.

§. XVIII.

Quo melius autem beneficia in ſenſu ſtricto dicta eruamus, diſtinctione aliqua opus eſt, nimirum in talia, quae ab homine libero, et talia, quae a ſeruo habentur. Et haec quidem hoc loco non curamus, illa autem accuratius perpendamus, neceſſe eſt, quippe ex quibus fit tranſitus ad inſtitutum feudale. Quoad eſſentialia, naturalia et accidentalia non eſt, quod quidquam adiciamus.

§. XIX.

Si iſtae pacto ſpeciali adiectae leges eo tenderent, vt *fidem mutuam* ſibi, tanquam ſpecielem obligationem, imponerent contrahentes, iique tales, qui a natura aut quoad rem publicam libertate ciuili gaudebant, eſſent, oritur inde beneficium *in ſenſu ſtricto* ſic dictum; quod quidem rei feudali dedit originem. *Fidei promiſſio mutua* nouum ergo eſt, et ſpeciale, quod acceſſit, et quod praeter illa in genere omnibus beneficiis competentia hic attendendum eſt. Vno verbo dicitur *ſidelitas*. Sed quid ſibi velit iſta ſidelitas, non facile eſt exploratu. Ipla vox quidem latina eſt, et generatim quamuis curatorem obligationum praeſtationem denotat; adhaeſit tamen aliquid ex ſequiori aeuo, quod iam excutiendum eſt. Fides eſt hoc loco qualitas moralis ex *commendatione* oriunda. Se alicui commendare dixerunt maiores noſtri. Qui ſe commendaret, fidem quaſi offerebat ex altera, poſcebat ex altera, parte. Sola tamen vtrinque commendatio nexum beneficiarium non efficiebat. Et pertinebat

pertinet haec doctrina ad *mundium* populis germanicis vsitatum, cui immorari nequimus.

Fides illa autem accommodata erat moribus cuiusvis aevi probatis, et falluntur, eadem modulo per omnia tempora fidem aestimaturi. Vti boni probique viri notio non semper est eadem, ita etiam fides, quae boni viri officium esse reputabatur, non semper eadem inuoluit. Quidquid boni viri esse iudicabatur, fidem efficiebat. Cuius quidem rei causae mihi fuisse videntur perditissimi Francorum mores, et absentia legum scriptarum, certe talium, quarum interpretatio ultra litteram egrederetur, quales hodie in Britannia offendimus.

§. XX.

Est itaque fidelitas primo loco relatiuum quid, quod concernit modum rationemque satisfaciendi nexui beneficiario, siue conditionibus pacto speciali determinatis respectu beneficii in sensu lato accepti; deinde non solum tangit obligationes illas, sed iis etiam tanquam noua superinducitur; tandem locum non habet, nisi inter homines sui iuris, quoad rempublicam. Latissime ergo patet fidelitatis notio, et ad mentem antiquiorum declarata, erit *obligatio ad praestanda ea, quae bonum virum decet*. Nec sufficit, ad ea tantum illam referre, quae expresse habentur in contractu beneficiario, ad quae per se iam obligatus erat vterque, sed potius, ut ad omnia, quae vilo modo tangere possint contrahentes, extendatur necesse est. Hinc factum, ut fidelitas, quam ius feudale Saxonum requirebat, longe maior esset illa aliorum populorum, quod Saxones nostri olim longe moratiores essent pluribus populis. *Zreu, hold und gewärtig seyn* elegans est formula, quam procul dubio ex antiquitate seruaui posteriori aeuum.

D

§. XXI.

§. XXI.

Quam fidelitatis notionem si omnes habuissent, qui de habitu feudorum etc. scripserunt, raro tantopere angerentur, quo pacto varias feloniam species explicarent. Erat enim aequae fidei promissae laesio, si quis pudicitiam filiae domini sui tentaret, quam si eum in acie dereliqueret, si castrum proditione traderet. Hinc in feudis plura, quae officia humanitatis tantum erant, pro perfectis habebantur obligationibus. Recensionem casuum illorum, ubi laesio fidei locum habere poterat, dedit Boucquetus *) quorum numerum facile augeri posse non negamus.

§. XXII.

Qui hoc modo sese, accepto beneficio, obligauerat, dicebatur, *fidelis*, *Vasallus* s. *Vassus*, homo, Leudes et sic porro, nexu autem *vasallagium*, *vassaticum*, (hominum sequiori aeuo) cuius appellationis causa a differentia horum beneficiorum ab aliis erat petita. Quaeuis fidelitas non statim efficiebat *vasallum*, vti *commendatio* non erat ipsa *nexus beneficiarii constitutio*. *Fidelitatem* enim nudam cogitare possumus, et sunt, qui conuiuas regis, *Antrustiones*, et tales homines, huc pertinere, non absone iudicant. Regi debebatur ab omnibus fidelitas, quippe qui subditos olim ciues non habebat, sed tanquam caput membra regebat; et haec *commendatio* in fidem regiam etiam erat loco *homagii* nostri, quae tamen *subiectionem* efficit. Exinde igitur non fluit, omnem fidelem fuisse *Vasallum* in hoc sensu. Falendo hanc fidem committebat beneficiarius feloniam, vocem sequioris aeuo, rem antiquioris. — Vtrum *sefellerit fidem*, non erat diiudicandum domino, sed iis, qui cum reo in aequali essent

*) i. c. p. 115, seqq.

sent conditione*). Hinc sequiori aevi curiae feudales. — Poena fidei falsae erat amissio beneficii, nisi contrarium placuisset.

§. XXIII.

Mutuum porro statuere placuit fidelitatem, non propterea quod re vera semper mutua fuerit, sed quod aliquid dandum putauerimus sequioris aevi doctrinis, ubi, inualescente re feudali, omnino mutua fuit. Obligationes, non solum determinatae, utrinque erant implendae; et quidem, in quantum quae ex arbitrio pendent, ad regulam vocari possunt,

1) domini, generatim re considerata, erat obligatio, ut eo modo, qui bonum virum sui generis deceret, vasallum protegeret, sospitem praestaret, eumque iuribus, quorum exercitium illi ex nexu beneficiario competebat, frui sineret;**)

2) vasalli autem, ut non solum iura sibi competentia rite exerceret, obligationesque expresse determinatas impleret, sed etiam omnia, quae viri boni esse existimabantur, quibusque implendis commodum domini promoueri, damnum auerti sciret exequeretur. ***)

Longe plures itaque statuimus obligationes vasalli, quam domini, ex fidelitate oriundas. Nolumus tamen ad rem feudalem ista extendi, ubi nempe mutationes plures factae sunt

§. XXIV.

Quartum denique locum obtinet maxime vulgaris significatus, isque strictissimus, qui quodammodo responderet ei, quem

D 2

secun-

*) bonis forsitan hominibus, quorum saepius fit mentio (*Bouquet*, c. l. p. 180) loco scabinorum.

**) *Bouquet* c. l. p. 115. segg.

***) Id. c. l.

secundo loco posuimus. Differentia est, quod res in beneficium data est corporalis, praesertim praedium, fundus aliquis, servus, mancipium^{*)}. Quum notissimus sit hic significatus, nec asseri possit, pro officio, eoque hodierni moris, vnice datum fuisse praedium, ei non immoror. Non possum tamen non adiungere, quae cum usufructu prorsus beneficiis conuenire non omnibus, commonstrant. Beneficiorum ambitus longior est ambitu usufructus; continentur enim illic res, quae usufructum non recipiunt. Beneficia in dominationem^{**)} transibant, ius et obligationem meliorandi modo, modo autem obligationem ad censum annuum, ad renouationem annuam, quinquennalem etc. aliasque praestationes comprehendebat, nec personam egrediebantur, donec fierent hereditaria. Sed operam perderem, si diutius inhaerere vellem huic rei, quae ex Saeculo suo horridam inordinatamque gestar faciem, et demum post Caroli M. tempora in ordinem aliquem in Germania fuit redacta, vbi certe *praeceptorum* s. *praeceptionum regiarum* vsus minus obtinuisse, et *inuestitura* orta fuisse videtur. (vid. §. VIII, XI.)

§. XXV.

Atque hae essent quatuor istae classes, quae comprehendunt quidquid beneficiorum occurrit. Possent plures adhuc constitui, quod quidem huius loci non est. Marculfi enim aliorumque formulae veteres, quas nec antea laudati scriptores neglexerunt, plura suppeditant, quae huc faciunt. Quod si tamen cum illis, quibus haecenus aduersari visus sum, viris aliquo modo in gratiam redire luberet; ad *duas* classes omnia, quae iure proprio non patrimoniali et per inuestituram habentur, reducerem:

1) *bo-*

^{*)} vid. Capit. Reg Fr. passim

^{**)} Muratori in *lenchi* thesaur, III, p. 258.

1) *bonorum*, dignitatum, officiorum, ministeriorum etc. 2) *beneficiorum* in sensu strictissimo, prouti res inbeneficiata principalis fuit *aut corporalis*, vnde beneficium, *aut non*, vnde honor etc. Hoc pacto etiam, quae de regia dignitate, differuimus, neminem offenderent, et vsus loquendi antiquus magis sibi conueniret. Lectorum esto iudicium. Nobis illam viam ingredi, satius visum fuit, quod progressus rei beneficiariae clarius inde cognoscitur, et eodem ad ultimum res omnis redit. Nam in verbis tantum relictum esset discrimen, quod intercedit, ipsa rei summa non discreparet. Iam ad alterum caput Progredimur.

C A P. II.

De variis beneficiorum speciebus generatim.

§. XXVI.

Plura cogitari possunt diuidendi fundamenta. Vtrum autem rite distinguendo atque bene ordinando intricatam rem lucidius explicare possimus, periculum faciamus. Dabimus quidem primo loco tabulam aliquam generalem, quae continet et repraesentat omnes beneficiorum familias,¹ cui subiungemus secundo loco idonea argumenta, quibus rem recte se habere euincatur. Loquimur autem tantum de beneficiis sub n. II. III. IV. supra denotatis, nec extra Francorum regnum, Germaniamque euagari iam licet.

§. XXVII.

Primum et principale fundamentum diuidendi desumptum esto ab iis, qui habent ius conferendi beneficia, Ac nostra quidem nihil

refert, vtrum ex suo an ex alieno deponat, quae quis daturus erat in beneficium, modo iure conferendi ipse gaudeat. Vbi enim persona moralis occurrit, haec vt *prodominum* constituat, necesse est. Vno verbo adhuc monemus, neminem, nisi liberum hominem dare potuisse beneficia secundi generis, neminem nisi nobilem, tertii. Sed haec alibi fusius. Respectu eius, qui conferebat, erant quidem beneficia:

I) *immediata* i. e. ab eo collata, qui ius conferendi *originarium*, aut potius *primarium* habebat. Horum duplex erat genus. Erant quippe:

A) *publica*, quae concernebant statum publicum, et ad vnum omnia complectebantur potestatem aliquam ciuilem subordinatam, (*non omnimodam*) Quid sibi velit *no: omnimodam*, in progressu operis apparebit, vbi de vera definitione *superioritatis territorialis* agendum erit. Erant ex vna parte, in quantum nempe obligationes essent implendae, *officia*, ex altera autem, in quantum complexum iurium in se continerent, *honores et dignitates*. Ius *bonorandi* siue ea conferendi erat apud eum, penes quem erat exercitium summae potestatis, vi huius potestatis, cuius quidem partem hocce ius constituabat.

Potestas autem illa ciuilis subordinata non omnimoda duplici via consideranda venit, concernens quippe

a) *regimen reipublicae* vniuersale quo referri debent sic dicta *officia regni* talia, quae *in regula* coniuncta erant cum alia dignitate, vel separabili nexu, vel non. Sunt autem

α) Archicancellariatus, qui versabatur in expediendis regni regisque negotiis, quae scriptura absoluebantur.

β) *Archiefficia* regni reliqua, eaque vel *saecularia*, vel *ecclesiastica*, quae erant ius et obligatio repraesentandi
deter-

determinato modo reliquos ciues, tamquam partes rei-publicae integrantes. Ecclesiasticaerant *archicapellanus*, saecularia autem *archicamerarius*, *archimarescallus* *archipincerna* *archidapifer*, desumptis ex aula regia nominibus, de quo in progressu operis fusius tractabimus.

*) *Maiorum domus* anomala fuit ratio, de quibus hic non est locus differendi.

b) regimen rei publicae speciale, quorum duplex est genus:

α) ecclesiastica, quorum obiectum erat potestas ciuilis subordinata ecclesiastica, siue in genere sumta potestas episcopalis; iterum competens

1) Archiepiscopis, iisque vel talibus, qui simul erant Primates vel non talibus. Qui primates fuerint, alibi explicabimus;

2) Episcopis,

3) abbatibus nonnullis.

β) saecularia, quorum obiectum erat potestas ciuilis saecularis subordinata non omnimoda; et quidem

α) Ducatus

β) Comitatus, vbi vel simpliciter sic dicti Comites, vel non, (qui quidem erant *Comites Palatini*, et *Marchiones*. Landgrafios enim et Burggrafios antiquior aetas ante Saec. XII. in Germania non nouit.)

B) *priuata*, quae non:

a) Regalia, si rex tanquam persona nobilis et priuata consideratur, erantque

α) ministerialia f. praefectorialia

β) militaria,

γ) mixta ex utroque.

b) aliorum, nempe nobilium et eorum, qui eodem iure gaudebant.

II) medi-

II) *mediata*, i. e. talia, quae ab eo conferebantur, qui ius conferendi haec beneficia aliunde, tamquam beneficii sui partem, acceperat. Erant autem:

- A) *ecclesiastica*, quo pertinent omnes inferiores in ecclesia ordines, qui iure proprio regiminis ecclesiastici subordinati partes implebant, usque ad parochum.
- B) *Saecularia*, praecipuis, quae rem iudiciariam publicam, militiamque concernebant.

§. XXVIII.

Supereft, vt iustis argumentis adstruamus, haec olim ita sese habuisse. Ac primum quidem demonstrabimus, honorum et beneficiorum eandem fuisse rationem, deinde officium in beneficiis per multis summam rei constituisse, naturale autem fuisse praedii &c. concessionem, tandem iure proprio non patrimoniali, et per inuestituram acquirendas fuisse dignitates &c. Officia beneficiorum rationem habuisse, vel Perillustr. Boehmer *) falsus est, et exinde etiam intelligitur, quod 1) allodio contradistinguuntur **) 2) beneficiorum appellatione ***) insigniuntur 3) quae de beneficiis afferuntur, etiam in honores et dignitates cadere dicuntur. Quae de singulis valent, infra illustrabimus, quo lectorem ablegamus. Officium, dignitatem, honoremque in permultis beneficiis ipsam rei summam et essentiam constituisse, negatum pernegatumque fuit, neque tamen

*) Obseruat. feud. p. 72. ibique cit. et *Conradi* de formula inuestiturae cum omni honore §. 2.

**) *Marculphi* Form. I. 14. Capit. 854 art. IV. Caeterum *Mably* c. I. p. 275. 348. 357. *Bouquet* c. I. p. 211. et *Du Fresne* f. v. Honor. et alii plura collegerunt.

***) Capit. Caroli Calui an 856. — concedit in honoribus et in alodibus vestris consistatis, exceptis his, quorum honores senior noster donatos habet.

men a vero abhorret. Verum quum se premi vidisset multis argumentis, aliam viam ingressus est Io. *Schilter* *) et post eum alii, statuendo, inter officium feudale et feudum ipsum bene distinguendum esse, Frustra! Si enim (ad beneficia autem trahi potest debetque) potestas illa aut officium aliquod feudo, quod in re corporali consistit, non cohaereat; si, ut hodie fit, feudum nil aliud praeter hanc potestatem contineat: quid fieri putamus? Nec desunt, nec defuerunt exempla dignitatum potestatisque ex hoc nexu competentium, quae nulli feudo &c. inhaeserunt. Illius exempla sunt domini territoriales, qui ne glebam quidem, tamquam feudum, ab Imperio habent, et banno demum inuestiuntur; huius est Comes Palatinus Ezzo, qui, quamvis iam comes Palatinus fuisset, nihil ab Imperio in beneficium acceperat **). Sola sunt archiofficia regni, quae necessario vinculo cum aliis dignitatibus sunt connexa. Quod autem ultimo loco hi honores iure proprio et per inuestituram acquisiti habitique fuerint, de omnibus simul sumtis demonstrari nec debet, si in singulis de veritate asserti nostri constet. *Honorare* erat vox huic rei propria, saepius in antiquis legum et chartarum monumentis obuia ***). Ius honorandi autem immediatum competeat Regibus, aut iis, quibus expresse concessum esset; nec sane minimum suorum iurium fuit.

§. XXIX.

De *archicancellariatu*, aut quod ei nomen dederis, multa dare abstineo, quum nemini, nisi qui iam alio beneficio esset instru-

*) Comment. ad Ius. Feud. Cap. 42, §. 21. p. 227. seq.

***) Gudenus Cod. dipl. Tom. III. p. 47. qui autem hoc argumento contra me uti velit, videat, quae alibi adducimus, cogitetque, quid iam firmandum sumserimus.

****) Grog. Tutor. Lib. V. cap. 42. Capit. d. a. 877. art. III.

instructus, dari solitus fuerit: id quod etiam de *Archiepiscopatu* asseri potest. Hodienum in utroque obrinere ius proprium et inuestituram, huiusque reliquias antiquitatis (in epulis solemnibus Imperatorum) nemo ignorat. Et si a feudis ad beneficia concludere liceat, nisi peculiare rationes impediunt, operosae demonstrationi facile superfedemus.

Quoad *archiepiscopalia* saecularia nondum rationes ita subductas habeo, ut finium regendarum arbitrium mihi arrogare audeam. Hoc tamen certus sum, Carolo M. regnante ea iustam formam accepisse et illius artibus deberi, quod officia certa palatina quasi publica facta et cum ducibus magnorum populorum coniuncta sint. Ex illo igitur tempore, eodem, quo dignitates, quibus adhaerebant, iure censentur.

Maiorum domus par ratio fere, ab initio, progressu autem temporis prorsus anomala fuit, uti alibi de hoc argumento monstrandum est. Ducis et principis Francorum omnium dignitas potior habita fuit: unde iam Carolus Martellus maioratus huius poenituit, et ex ducali et principali fastigio ad summum regni fastigium et nomen ascendit eius posteritas.

§. XXX.

Episcopatum accipiendorum habendorumque ratio fuit, quae nobis ea, quae hactenus disputauimus, commendauit. Quum enim perspexissemus non solum hodiernum eorum statum sed etiam pristinum, qui inde a Clodouo obtinuit, & cogitassetus, eodem iure quo Epatus, etiam Ducatus, Comitatusque habitos fuisse, nec Ludewigium, Gundlingiumque eorumque sequaces rem ita explicuisse, ut adquiescere alterutrius placitis potuissent; constituimus rem accuratius perpendere, eoque pacto sese menti insinuauit, quam profitemur, sententia, Qui Epatus iure ad-

mini-

ministratorio competere dixerit, nouimus neminem, bene multos *) vero, qui *inuestituram per anulum et baculum* regalia; quae dicuntur, s. temporalia, spectasse affirmant. Quantopere autem fallantur isti, vberius non est, quod exponamus. Monemus tantum, olim omnes honores et dignitates ecclesiae beneficiorum **) numero fuisse comprehensas et propterea, quod ipsam potestatem ecclesiasticam per hanc inuestituram tradere putabantur Reges, ortum esse dissidium inter imperium et sacerdotium Luculentius, hoc pater, si ipsos Epos et Clericos, qui vno ore inuestituram per anulum ad ipsam potestatem epalem trahunt audiamus. Nec dici potest, per electionem, manuum impositionem, chrisma, preces etc. data fuisse. Electio numquam fecit epum; haec vero dabant, cerre dare putabantur, dona demum supernaturalia et spiritualia. Porro exstant in Germania exempla episcoporum, quorum *ordinatio* concessa fuit et Ducibus, vt Arnolfo Baioariorum, Henrico Saxonum, regibusque Bohemiae et Aepis Salisburgensibus, de qua quidem re monumenta ***) ita loquuntur, vt vim veritati facere debeat, qui asserere audeat, inuestituram hanc non dedisse ipsam potestatem. Tandem quum non solum fieri potuerit, sed etiam factum sit,

E 2

vt

*) e. g. *Petrus de Marca* de Conc. Sac. et Imperii T. II. p. 403 etc. et omnes fere adscelas Curiae Romanae.

**) Videri possunt promiscue DD. iur. Can. praepriis *Gibert* in Corp. Iur. Can. T. III. tract. de benefic. p. 1. etc.; *Thomasini* de vet. et nov. eccles. disciplina circa beneficia Tom. II. p. 415 etc. 578. In *Hundii* Metropol. Salisb. (ed. 1719.) T. I. p. 39. Epus per inuestituram fieri ipsi Rom. pontifici & Imperatori dicitur. Innumera loca ex *Dithmaro* Merseburg. aliisque excitare non vacat. Ablego lectorem ad *Pfeffing*, in *Vitriar. illustr.* T. I. p. 1379 seqq.

***) *Luitprand.* Lib. 2. Cap. 7. *Dithmar.* Lib. 1. *Helmold* Lib. I. Cap. 87. *Maderi* antiqu. Brunsvic. p. 222. de *Westphalen* monum. ined. T. II. p. 2031. *Origin Guesf.* T. IV. praef. p. 6. *Goldast* de regn. Bohem. lib. III. c. 7. *Hundii* Metropol. Salisb. T. I. p. 39.

vt episcopi essent, qui regalia saecularia non haberent, vt Brandenburgensis, Havelbergensis, Gurcensis, Bohemici etc. nihiloque secius inuestirentur; profecto, quo pacto illa stare possint non video. De aduocatis ecclesiarum nihil addo, vt ne latius euagandi necessitas imponatur.

§. XXXI.

Quae Epatuum, eadem et Ducatum, Comitatumque ratio fuit; et si vlla in re, certe in hac summos viros nobis aduersari scimus. *) Producent Duces Comitesque **) (ad libitum) depositos ab officio, praefectos, administratores etc. appellatos; quibus nil nisi actio ducatus, comitatus, commissa fuit; Comites qui pacto, ne deiicerentur ab officio, prouiderunt, numis legationis prorogationem emerunt, et quis enumerauerit omnia, quae eo consilio producuntur, vt regum nostrorum administratores fuisse duces comitesque commonstrent. Increduli tamen sumus. Depositio ab officio in se spectata nostram causam non tangit, nec ad libitum deponere vmquam in Germania ius fas fuit. Praefectos eos appellatos fuisse, non negamus, quod latino sermone non exstabant aptiores voces; fuere autem simul proceres, quorum consensu opus erat in causis grauioribus, qui bella gerebant &c. Quod autem nil nisi actio Ducatus &c. ipsis concessum fuit, tantum abest, vt iis obsint, quae asseruimus, vt potius exinde firma petamus argumenta causae nostrae.

Et

*) Neminem qui meam foueat sententiam noui I. C. Spener in Obseru. Feud. II. p. 90. not. b. propius ad eam accessit, sed quae habet de salario Ducum Comitumque redolent Saec. XVIII.

**) nobis tantum sermo est de Germanicis illis, qui ditionibus patrimonialibus iam, tanquam nobiles longe lateque imperitabant. In Gallia etc. non omnes magni momenti fuere.

Et Episcopis actio Epatus concessa est*). Sed quid sonet actio inquirendum. Est igitur ex more loquendi diplomatico *ius actuale***) vt actio ducatus idem sit, ac ius ducale eiusque exercitium. Quemadmodum autem nemo regimen ecclesiasticum ab Episcopis nomine administratorio procuratum fuisse asserit, ita etiam nec de Ducibus aliter statuere licet. Iure itaque proprio licet non patrimoniali, habuerunt potestatem suam Duces Comitesque. Quod per inuestituram, in Germania saltem, habuerint, neminem credo in dubium vocare, cui enim ignotae sunt lanceae illae signiferae aliaque id genus, quibus Ducum Comitumque dignitas concedi solita est? Huc accedit, quod vel in exteris regnis Ducatus Comitatusque non solum dignitatis honorisque nomine, sed etiam beneficii venerint, vbi veritati vim faceret, qui de praediis, quae tamen omnibus Ducibus Comitibusque concessa fuisse doceri nequit, illud interpretari vellet. Duo praesertim loca excitamus de Ducibus, quorum alterum debemus *Aimoio****) alterum *Pasquierio* †). Quibus si iungamus, quae passim in scriptoribus de Ducibus Comitibus-

E 3

- *) vid. Marculfi Formular. Lib. I. Form 7. §. Baluz Tom. II. p. 728. seq.
- **) *actionem* habeant eligendi abbatem — existat in diplomate Ottonis in Becman. Hist. Anhalt P. III. p. 185. Perillastr. *Schmidt* in der Gesch. der Deutschen Th. II. p. 105. 114. tamen hac formula sibi nubes obici passus est, quum iam in eo esset, vt verum perspiceret, et inde agere putat nomen administratorium.
- ***) Hic in hist. Francor. vbi: *Clodauaeus*, inquit, *Mildunum castrum eidem Aureliano cum totius ducatu regionis IVRE BENEFICII* concessit. Immortale Fridericianae nostrae decus, *Thomasius* (orig. feud. §. 4. n. a §. 12. not. 3. hunc locum ex *Roricone* egregie illustrat.
- †) *Recherches de France* (Paris 1607.) p. 185. ex Theodulpho vbi: — *Pippinus Tassilonem collocavit in ducatu Baioariorum per suum BENEFICIUM*, Quae inde sequuntur apud plures existant et licet inter eruditos Francogallos fecerunt locum, quas nostras non est, quod faciamus.

ribusque obueniunt, praesertim quae leges Boioariorum et Alamanorum *) de iis habent; tantum abest, ut administratorium nomen obtinuisse statuere possimus, ut peruideamus, quo pacto b. Ludewigius sibi non satis cauere poruerit, quo minus in errores incideret. Ne tamen subdole agere videamur, ea etiam producemus, quae nobis aduersari putantur. Sic narrat *Gregor. Turon **)*, Paeonium Antissiodorensen Comitem ad *renouandam actionem* regi per filium Munera destinasse, qui quidem in suam rem iis usus sit, patremque supplantauerit &c. Arcem causae nostrae haec non tangunt: quippe temporarium esse, non est contra indolem beneficii. Praeterea nobis non a veritate alienum videtur statuere, primos Francorum reges in primis regni sui initis ius habuisse, confirmandi officiales aut reiciendi, nisi electio populi, ut in pluribus Epis, nonnullisque ducibus, aliaque momenta impedirent ***). Sed haec sufficiant!

§. XXXII.

Restant adhuc plures beneficiorum familiae, de quibus ut verba faciamus, necessarium videri possit. At et temporis et spatii breuitate circumscripti in aliud tempus differimus, ubi otium nacti hoc argumentum continuabimus. Ut lectores habeamus beneuolos, iudices aequos, ex animo optamus!

Tantum.

PRAENO-

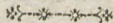
*) Lex Boioar. Tit. 2. Alaman. Tit. 25.

**) Lib. IV. Cap. 42.

***) Legi meretur hanc in causam *Greg. Tur. Lib. VI. C. 22. Aimoni. Lib. III. l. 48. et vtrique saepius. Plura suppeditat, Pjessinger. c. I. T. II. ab initio.*

PRAENOBILISSIMO, DOCTISSIMOQVE
SCHVLZIO
AMICO PLVRIMVM COLENDO
DISSERTATIONIS
AVCTORI ET RESPONDENTI
S. P. D.
FRIEDRICH WILHELM GRAEVE
LYBENA-SILESIVS C. I.
OPPONENS.

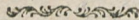
Dies nunc illuxit, qua, quos in iurisprudencia et historia feceris progressus, publico hoc specimine commonstras. Mirifice laetor, mihi gratulor, quod mihi eas partes mandare volueris, quibus implendis non solum amicitiae nostrae aliquid dare, sed etiam eruditionis Tuae copiam ingenique praestantiam testatorem reddere licet. Communis patria, qua vitimur, mox Te sibi vindicabit. Gratulor Tibi patriam, quae diligentiae Tuae praemia ostentat; gratulor patriae, quae bonum vtilemque ciuem Te habebit; gratulor mihi amicis, cuius neminem poeniteat, et vt Tibi omnia bene et feliciter eueniant, opto! Vale, Suauissime Amice, et si contigerit, vt in patria Te iam florentem, redux factus conspexero, vti haecenus fecisti, me amare perge! Scripsi Hal. d. XXVI. Sept. MDCCLXXXI.

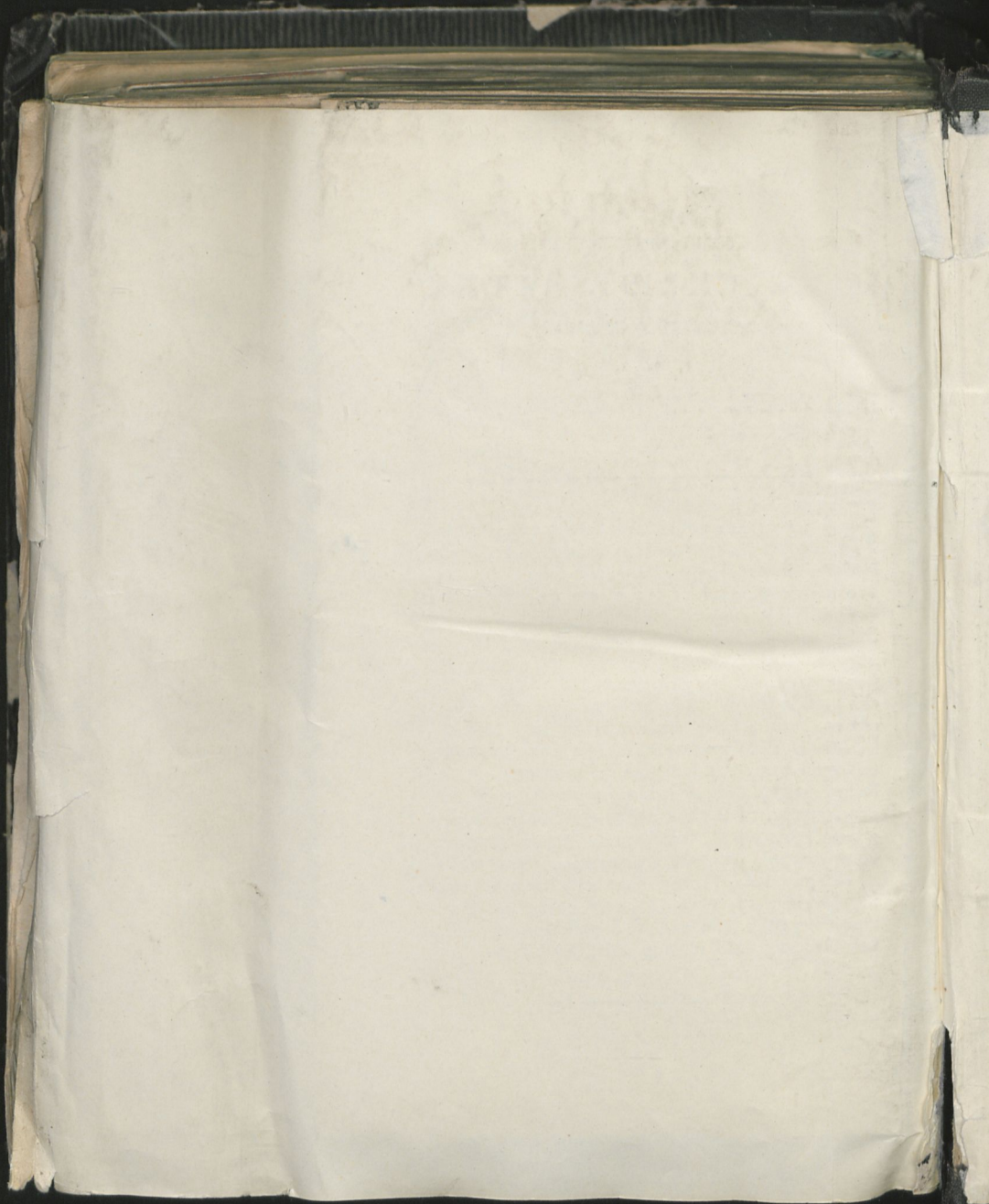

* * * * *

Theses aliquot:

- 1) Post nuptias celebratas editus partus, isque a patre agnitus, legitimus est sec. ius Iustin. non legitimatus.
- 2) Instrumenta dotalia non erant necessaria in omnibus nuptiis Romanorum ciuium.
- 3) Capitulationes Imperat. neque regulariter nouum ius continent, neque neglectae illimitatam reddunt potestatem Imperatoris.
- 4) Doctrina de reseruatis Imp. nullo nititur historiarum fundamento.
- 5) Feuda nec quoad vocem, nec quoad rem sunt originis germanicae.
- 6) Legitimatium ius succedendi in feudis habere omnibus, ex historia doceri nequit.
- 7) Consilium supprimendae religionis euangelicae et libertatis Germaniae Caroli V. animum non intrauit.
- 8) Matrimonii summus finis est conseruatio generis humani.
- 9) Definitio superioritatis territorialis, quae iam obtinet, historice falsa est.
- 10) Collegium electorale non ad modum cardinalitii, sed vice versa originetenus compositum fuit.

Halle, Diss.) 1782/85

ULB Halle
002 169 606

3

sb

Inches
Centimetres

B.I.G.

Farbkarte #13

1781 26

3

ANN CHRISTOPH KRAVSE
OBSERVATIONVM
ICO - FEVDALIYM.

SPECIMEN I.

VD I. I. CVRT, MDCCCLXXXI.

UND DRUCKER...

